

Az ember és a kutya

Orosz Andrea

III. éves óvodapedagógus hallgató

Témavezető: Dombi Mária Adrienn

Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula pedagógusképző Kar

Magyarország

Людина та собака

Орос Андрея

Студентка 3 курсу

Спеціальність: Дошкільна педагогіка

Науковий керівник: **Домбі Марія Адриєн**

Сегедський науковий університет імені Дюли Югаса

Педагогічний факультет

(Угорщина)

У публікації розкрито зв'язок людини з собакою та основи собако-терапії доповнені практичним досвідом. Вихідний пункт наших досліджень базується на дослідженнях тваринної етіології, основи та загальні конвенції якої можуть бути використаними у вихованні діточок.

Проведені дослідження довели, що зв'язок людини з собакою допомагає формувати або корегувати фізичну, духовну, емоційну, розумову та соціальну сферу людського розвитку. Зв'язок з собакою та собако терапія дає можливість допомогти і тим діткам, які мають певні труднощі з навчанням. Допомагає при фізичній або духовній терапії.

Автор оглядає характерні особливості поведінки людини та собаки, насамперед соціальні та взаємовідносинні аспекти. Аналізує можливі взаємозв'язки дитини та собаки, та всі можливості що з'являться за допомогою собакотерапії.

При подальшому розвитку роботи, ми плануємо проаналізувати взаємозв'язок практичної та теоретичної частини нашого дослідження по зв'язкам дітей дошкільного віку з собакою.

A dolgozat az ember és a kutya kapcsolatáról, a kutyaterápia elméleti alapvetéseiről szól, néhány gyakorlati tapasztalattal kiegészítve. A kiindulási alapot az állattológiai kutatások jelentik, amelyeknek általános konzekvenciái a kisgyermekek nevelésében hasznosíthatók.

Kutatások kimutatták, hogy egy kutyával való kapcsolat javítja az ember testi-, lelki-, érzelmi-, értelmi-, szociális fejlettségét illetve segítheti ezek helyreállítását. A kutyával való kapcsolat, a kutyaterápia segítséget nyújt többek között a tanulási

nehézségekkel küzdő gyermekeknek is. Segít a mentális- és fizikai kezelésben egyaránt.

A szerző áttekinti az ember és a kutya viselkedésének sajátosságait, elsősorban a szocializáció, a kötődés szempontjából. Elemzi a gyermek és a kutya lehetséges kapcsolatait, a kutyaterápia adta lehetőségeket.

A dolgozat anyagának továbbfejlesztésében az óvodáskorú gyermek és a kutya kapcsolatának elemzésére kerül sor az elmélet és gyakorlat összefüggésében.

Bevezetés

Marty Becker (2012) szerint a kutyák testileg, lelkileg és érzelmileg is gazdagítják az életünket. Az ő könyvében különböző történeteket olvashatunk a kutya és ember kapcsolatáról. Azt mondja, hogy a kutyák és az emberek már réges-régen összefonódtak, a mi őseink és az ő őseik is együtt éltek. Ez nem egyféle munkakapcsolat volt, hanem annál sokkal több. A kutya segített az embernek, és barátja is volt egyben. Már a kezdetektől benne akartak lenni az életünkben és mi is azt akartuk, hogy benne legyenek.

Miért is népszerűek a kutyák? Azért, mert társaságot nyújtanak nekünk, lefoglalnak bennünket és megakadályozzák, hogy magányosak legyünk, illetve segítenek nekünk a gyógyulásban. A kutya már kiskölyök korától az emberrel marad, az utolsó leheletéig. Ezt nevezik igazi hűségnek, feltétel nélküli szeretetnek. Minden kutyabarát tudja, hogy a kutyáknak nem számít, hogy van - e pénzünk, vagy szépek vagyunk-e, ők saját magunkért szeretnek minket, azért amik vagyunk. Szokták is mondani, hogy- olyan jó emberek szeretnének lenni, mint amilyenek a kutyánk lát bennünket.

Dolgozatomban a kutyaterápia elméleti alapvetéseiről szólok, néhány gyakorlati tapasztalattal kiegészítve. A kiindulási alapot az állattudományi kutatások jelentették, amelyeknek általános konzekvenciái a kisgyermek nevelésében hasznosíthatók.

Az ember és a kutya viselkedésének hasonlóságai

Az egyik meghatározó hasonlóság a kötődés. A kutyák elsődlegesen a fajtársaikhoz kötődnek, legtöbb esetben ez azért van így, mert egymás közelségét nem merik elhagyni, ugyanis a csoport védelmet nyújt az esetleges veszélyektől. Itt nemcsak a ragadozókra kell gondolni, hanem arra is, hogy folytonos verseny folyik az élelemért és a faj fenntartásáért. Az emberek esetében is megjelenik egy hasonló kötődés egymáshoz, hiszen alapvetően társas lények vagyunk. A kutya kötődik a kölykéhez, akár a "felnőtt kölyökkel" is képes játszani, nevelgetni, úgy ahogy az ember is játszik, neveli gyermekét, tanácsokkal látja el, segíti egy életen át. A kutya-gazda kapcsolat is nagyon különleges, mindig készek védeni gazdájukat, egy apró rezzenésből tudják a gazda lelkiállapotát, és ennek megfelelően viselkednek

(ha kell játszanak, ha kell hallgatnak). Tökéletes egységet alkotnak. A kutya vonzódását az emberhez, már régóta kutatják.

Honnan is alakult ki a hűség? A ragaszkodásuk alapvetően két különböző ösztönből ered. Az egyik oka, hogy a fiatal egyének ragaszkodnak szorosán az anyaállathoz, a másik pedig, a kutyának a farkavezér iránt tanúsított engedelmissége és személyes szeretete. Nagyon sok film készült az ember és kutya hűségéről, barátságáról. Meg kell említeni, a Lassie című filmet, ami egy kisfiú és egy skótjuhász barátságát írja le. Egy másik megemlíthető film a Hacsí - a leghűségesebb barát. Különlegessége, hogy megtörtént esemény alapján készítették. A film tökéletesen mutatja a feltétel nélküli, élethosszig tartó kötődést, hűséget.

A második nagyobb hasonlóság a szocializációban nyilvánul meg. Mint ahogy az embernek is, a kutyának is kialakulnak a társas kapcsolatai, ha más egyedekkel találkozik. Gácsí Márta (2015) egyik tanulmányában azt bizonyította be, hogy egy fél órás együttlét után elindul a kötődés a menhelyi kutyáknál. Ilyenkor a kötődés tárgya az ember, mert kölyökként "társának" fogadta.

A gyermek és a kutya

Köztudott, hogy a kutyák az emberekhez hasonló érzelmeket mutatnak, képesek féltékenynek lenni, vagy éppen védelmezni gazdájukat, a gazda családját is. Nemegyszer láthatunk példát arra sem, hogy a kutyák a gazda érzelmeit vetítik ki valakivel szemben. Ezt az állítást igazolja Konrad Lorenz is aki szerint „Egyenesen nevetséges attól félni, hogy a kutya bánthatna egy gyermeket (Lorenz K. 2000. 19.) A kutyák megtaníthatják arra a kisgyermeket, hogy odafigyeljen a másokra, tapintattal legyen mások iránt, mert a kutya is elmegy a közelünkből, ha nem megfelelően bánunk vele. Tehát a szocializáció kialakulásának folyamatát nagymértékben segíti. Problémát okozhat, hogy sok gyermek fél a kutyáktól, jóllehet, ha egy jószág normális körülmények között nevelődik, akkor semmi ok nincs a félelemre. A gyerekeknek szükségük van egy kutyára, "társra" rohanó világunkban, akivel mindent megbeszélhetnek, akivel játszhatnak, akit szeretgethetnek és gondozhatnak, és cserébe feltétel nélküli szeretetet kapnak. A fentebb leírtakat a saját példámmal is szeretném alátámasztani.

Kutyaterápia

A terápiás kutyák az 1960-as években jelentek meg először. Alkalmazásuk eleinte kórházakban, idősek otthonában, pszichiátriai intézetekben történt. Olyan emberekkel is folytattak terápiákat, akik már valamilyen nagy traumán átesettek pl.: természetvédelmi katasztrófák. A kutyaterápia mint módszer Magyarországon még csak kibontakozóban van, a magyar nyelvű szakirodalom mellett ezért angol forrásokból is tájékozódtam. A kutyaterápia sok területen alkalmazható: idős emberek társa, beteg emberek „gyógyítója”, tanulási nehézséggel küzdő gyermek „barátja” stb. Kutatások kimutatták, hogy egy kutyával való kapcsolat javítja a beteg testi-, lelki-, érzelmi-, értelmi-, szociális fejlettségét illetve segítheti ezek

helyreállítását. Segítséget nyújtanak a tanulási nehézségekkel küzdő gyermekeknek is. Segítenek a mentális- és fizikai kezelésben egyaránt.

Az első terápiás kutyát Bill Wynne nevelte fel, aki 1944-ben egy rókalyukban talált egy yorkshire terriert, akit „Smoky”-nak nevezett el. Bill befogadta és trükköket tanított neki. Egy nap Bill kórházba került egy akkori dzsungel betegség miatt, és Smoky-t látni akarta. Bevitték neki a kórházba és úgy mókázott a kutyus, hogy egyből felvidította Billt, de nem csak őt, hanem a többi beteget is. Ezért úgy döntöttek az orvosok, hogy bent maradhat a kórházban a kutyus. Dr. Charles W. Mayo meglátta a kutyusban a gyógyító erőt. A 40-es 50-es évekig felkérésekre járták a kórházakat, míg eljutott a hír Hollywoodba és készítették erről egy filmet „Smoky and the Dogs of All Wars Memorial in Cleveland” címmel.

Azért választották a kutyát erre a terápiás célra, mert nagyon jól alkalmazkodik, szoros kutya-ember kapcsolat alakítható ki, könnyen tanulnak, és igényük van arra, hogy foglalkozzanak velük. Szinte olvassák a viselkedést. Alkalmazkodnak a szociális szabályokhoz, mert igénylik azt, hogy tartozzanak valahová.

A kutyás terápiának három területe van. Az egyik az Állat-Asszimilált Aktivitás (AAA), aminek az a lényege, hogy a foglalkozáson javítsák a résztvevő személyek életminőségét és általános célokat tűzzenek ki, de a fejlődést nem követik nyomon. Jelen van a kutya, de konkrét fejlesztés nem történik. A kutya jótékony hatását használják fel a gyógyításra. Simogatás, szeretgetés tartozik ebbe a kategóriába. Általában idős embereknek segítenek a folyamatos szeretetükkel a kutyusok. Beszélgetést is elindíthat, ami már mentálhigiénias foglalkozás is, nem kell a kutyáról beszélgetni, de rajta keresztül indul el a beszélgetés. Ezáltal megnyílnak az emberek.

A második típusa az Állat-Asszimilált Terápia (AAT), melynek során már kitűzött célokat állítanak a résztvevők elé, és a fejlődést nyomon követik. Itt már konkrét terápiáról, fejlesztésről, rehabilitációról van szó. Ebben az esetben a kutyát, mint motivációként vetik be a terapeuták a foglalkozásokon. A hangsúly a kutya munkáján van, ez a legnehezebb területe a munkának, de a kemény munka meghozza a gyümölcsét.

A harmadik típus az Állat-Asszimilált Pedagógia (AAE). Itt is a kutyákat túlnyomórészt arra használják, hogy motiválják a résztvevőket. A kutyusokat óvodákba és iskolákba viszik. Egy ilyen foglalkozás során nem csak simogathatják a gyerekek a kutyákat, hanem játékokba is bevonják őket. Ma már egyre több óvodában és iskolában rendszeres program a kutyaterápiás foglalkozás. (Ensinger, J. 2010. 71-98.)

Ezekre a feladatokra nem alkalmas minden kutya. Kell hozzá, hogy az állat kiegyensúlyozott legyen, jó kapcsolata legyen a gazdájával, emberbarátként viselkedjen, ne ijedjen meg a sok embertől/gyerektől, a zajokra ne legyen érzékeny. Megfelelő kiképzés és speciális oltások kellenek egy terápiás kutyának.

Magyarországon erre vannak törvények, amely szerint vizsgát kell tenniük, mielőtt bemehetnek egy intézménybe. Mégpedig a 27/2009. (XII. 3.) SZMM rendelet, amely „a segítő kutya kiképzésének, vizsgáztatásának és alkalmazhatóságának szabályairól” szól. Először van egy alapvizsga, ahol az engedelmet vizsgálják, majd egy terápiás vizsga, ahol a terápia közben nézik meg az állatot. Ezeket 2 évente megismétlik.

Ensminger (2010) írt egy gazdag tapasztalati anyagot tartalmazó angol nyelvű könyvet, a kutyás terápiákról. Megtalálhatjuk benne a terápiás leírásokat különböző helyzetekben és különböző alkalmazási területeken (vak emberek, mozgáskorlátozottak, különböző problémával küzdő gyerekek). Vannak vak emberek, akik mellé szükséges egy kutya, de nagyon sokszor vita van abból, hogy a segítőkutyaikat be akarják vinni bizonyos helyekre, például egy étterembe, színházba vagy egyéb nyilvános helyre. A gyerekek a kutyákon keresztül megtanulják, hogy mi is jó viselkedés. A gyereket megtanítja jól játszani. Olyanra gondol az író, hogy ugye ha húzzuk a kutyának a szőrét, akkor egy idő után nem fog velünk játszani, de ha a figyelmére vágyunk, akkor meg kell tanulnunk, hogy inkább simogassuk, mint hogy a szőrét húzzuk és utána elválaszthatatlan társak lehetünk.

Összegezés

Az ember és a kutya kapcsolata folyamatosan foglalkoztatja a különböző tudományok képviselőit. Etológusok és kutyakiképzők között folyamatos párbeszéd folyik, hiszen a kutya domináns viselkedésének jellemzői és az „állatjólét” alapú kutyakiképzés sok esetben nincs összhangban. A pedagógia és a pszichológia tudománya sok hasznos szemponttal léphet be az ember és kutya kapcsolatának értelmezésébe.

Dolgozatom anyagának továbbfejlesztésében az óvodáskorú gyermek és a kutya kapcsolatának elemzésére kerül sor az elmélet és gyakorlat összefüggésében.

Irodalomjegyzék:

1. Csányi Vilmos (2012): A kutyák szőrös gyerekek. Libri Kiadó, Budapest.
2. Ensminger, John J. (2010): Service and Therapy Dogs in American Society: Science, Law and the Evolution of Canine Caregivers 71-98 p., Springfield, Ill : Charles C Thomas.
3. Gácsi M., Polgár Z., Miklósi Á., (2015) Strategies used by pet dogs for solving olfaction-based problems at various distances. *PLoS ONE*, 10(7)
4. Konrad Lorenz (2000): Ember és kutya. Cartafilus Kiadó, Budapest.
5. Marty Becker (2012): For the Love of Dogs : True Stories of Amazing Dogs and the People Who Love Them. Deerfield Beach, Florida, HCI.
6. <http://www.therapydoginfo.net/> 2015.09.11. 12:33
7. <http://www.juharos.hu/juharos/kutyaterapia.html> 2015.09.22. 23:48

8. http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A0900027.SMM 2015.02.08.
21:44